

**PLAN ROZWOJU DLA MIEJSCOWOŚCI
SZYDŁÓW**

**PLAN ROZWOJU
DLA MIEJSCOWOŚCI SZYDŁÓW**

*URZĄD GMINY
28-225 SZYDŁÓW
ul. RYNEK 2*

SZYDŁÓW 2005

PLAN ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI SZYDLÓW

Na lata 2005 –2015

Jednym z zadań, jakie stanęło przed grupą inicjatywną powołaną do prac nad programem „ODNOWA WSI” było stworzenie wykreowanie takiego wizerunku Szydłowa, jakim chcielibyśmy go widzieć za kilka lat.

W toku prac nad programem powstało więc opracowanie planu rozwoju miejscowości na lata 2005 – 2015.

Założonym celem nowego planu stało się hasło „Szydłów – piękno i czystość natury, bogactwo tradycji, rozwinięta baza turystyczną, szeroki asortyment usług”.

Aby zamierzony cel osiągnąć, należy dokonać poprawy istniejącej infrastruktury i wprowadzić nowe rozwiązania administracyjno - techniczne, by w pełni móc wykorzystać naturalne warunki i historyczne atuty naszej miejscowości.

Poniżej przedstawiamy krótką charakterystykę Szydłowa i próbę zdiagnozowania sytuacji społeczno – ekonomicznej wsi.

Szydłów to miejscowość będąca siedzibą gminy. Obecnie liczy 1076 mieszkańców. Miejscowość zwodociągowana, długość sieci wodociągowej - 13,8 km, przyłączy wodociągowych do budynków - 311 sztuk, długość sieci kanalizacyjnej – 2,1 km i 24 przyłączy do budynków, oczyszczalnia ścieków mechaniczno- biologiczna o przepustowości 115 m³ /d , długość sieci gazowniczej - 16,5 km .

W budynku Synagogi znajduje się świetlica środowiskowa, a w budynku Skarbczyka, Muzeum Regionalne wraz z biblioteką gminy.

W Szydłowie działają następujące organizacje społeczne:

- a) Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Szydłowskiej – które inicjuje, pobudza i koordynuje życie kulturalne, oświatowe i artystyczne na rzecz Szydłowa i Ziemi Szydłowskiej
- b) Szydłowskie Towarzystwo Strzeleckie – które kultywuje tradycje między wojennego Polskiego Związku Strzeleckiego. Organizuje i uczestniczy w zawodach strzeleckich, słyńie z popularyzacji i uczestnictwa w marszach szlakami historycznymi. W święta narodowe i uroczystości patriotyczne występują w mundurach, a także sprawuje opiekę szkoleniowa i wychowawczą nad młodzieżą.
- c) Fundacja Wspierania i Rozwoju Szydłowa – której celem jest zapewnienie wszechstronnego rozwoju gospodarczego i kulturalnego gminy Szydłów.
- d) Gminny Klub Sportowy – którego celem jest propagowanie i rozwój kultury fizycznej.

- e) Stowarzyszenie Producentów Owoców i Spółdzielnia Producentów Owoców „DOBRY SAD” – których celem jest organizowanie, inicjowanie, wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych i gospodarczych w zakresie zbytu owoców, ich przetworów oraz reprezentowanie interesów zrzeszonych w nich członków, wdrażanie nowych rozwiązań produkcyjnych i rynkowych metod gospodarowania

W Szydłowie krzyżują się dwie drogi wojewódzkie Nr 765 w relacji Jędrzejów – Osiek i Nr 756 relacji Stopnica – Starachowice. Najbliższym ośrodkiem miejskim jest miasto powiatowe Staszów, znajdujące się 14 km na wschód od Szydłowa.

Gmina jak i miejscowość Szydłów, leżą w Chmielnicko – Szydłowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. W rejonie Szydłowa, na wychodniach skał wapiennych występują zbiorowiska szczególnie cennej roślinności kserotermicznej z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin.

Mieszkańcy Szydłowa zajmują się głównie rolnictwem – sadownictwem, a ponadto pracują w istniejących instytucjach: urzędzie gminy, ośrodku zdrowia, Zakładzie Metalowym „EMIZET”, szkołach podstawowych i Gimnazjum.

Funkcjonuje też : piekarnia, zakłady usługowe, Gminna Spółdzielnia, stacja paliw gazowych wraz warsztatem, oraz kilka sklepów.

Szydłów jest jednym z najstarszych miejscowości w Polsce. Swoją dzisiejszą wyjątkowość zawdzięcza Kazimierzowi Wielkiemu, który wykorzystując obronne położenie, otoczył miasto murami obejmującymi obszar 6,5 ha.

Czas rozkwitu Szydłowa to wiek XVI. Szydłów słynął z produkcji sukna, w okresie tym istniały w mieście cechy: kowali, ślusarzy, kotlarzy mieczników, czapników, stelmachów, szewców, krawców i garncarzy.

Mieszczanie XVI wieku Szydłowa zbudowali wodociąg, był to na owe czasy prawdziwy cud techniki. Woda czerpana była z rzeki Ciekącej i podnoszona do poziomu miasta za pomocą systemu kół czerpakowych.

Upadek miasta zaczął się od potopu szwedzkiego, a II wojna światowa dopełniła reszty zniszczeń.

Królewskie miasto Szydłów na przekór losowi zachowało sporo z dawnej świetności, wspaniałe położenie zachowany układ ulic i murów, liczne zabytki, które przyciągają wielu zwiedzających.

Planowane kierunki rozwoju

1. Przebudowa Budynku Bramnego i budowa nawierzchni ulicy Szkolnej
2. Zagospodarowanie Zabytkowego Rynku wraz z oświetleniem, nawierzchnią i małą architekturą.
3. Budowa zbiornika retencyjnego o pow. 3,5 ha wody.
4. Modernizacja Ratusza z adaptacją na hotel wraz z restauracją
5. Budowa ścieżki rowerowej i szlaku pieszego biegnącego zgodnie położeniem zabytków historycznych i pomników przyrody (Szydłów - Kurozwęki – Kotuszów - Korytnica - Zalew Chańcza)
6. Organizacja giełdy owocowej
7. Organizacja imprez promocyjnych (Dzień Śliwki, Turniej Rycerski, Biesiada Staropolska, Spotkanie z Kulturą Żydowską, Biegi Sylwestrowe)
8. Stałe wydawanie gazety lokalnej jako narzędzia komunikacji z mieszkańcami.
9. Organizacja plenerów malarskich, fotograficznych i rzeźbiarskich.
10. Promocja produktów regionalnych (suszona śliwka + śliwowica szydłowska)
11. Uruchomienie Gminnego Centrum Kultury.
12. Budowa boisk sportowych.

Inwentaryzacja zabytków

Zespół Zamku Królewskiego – z XIV w.

W skład zespołu wchodzi:

- a) Sala Rycerska,
- b) Skarbczyk przebudowany z baszty obronnej,
- c) Piwnice Domu Kazimierzowskiego
- d) Budynek bramny,
- e) Dziedziniec zamkowy obwiedziony murami obronnym i oporowym.

Zamek wzniesiono w XIV wieku. Zbudowano go w miejscu istniejącego dworu książęcego. Główny budynek zamku w południowo wschodnim narożniku murów, przylega do murów miejskich czołową zachodnią ścianą. We wschodniej partii murów usytuowany jest budynek bramy wjazdowej. W zachodniej części dziedzińca zamkowego znajduje się Skarbczyk - budynek przerobiony prawdopodobnie w XVI w. z dawnej baszty. Główny budynek zamkowy zbudowano w stylu gotyckim z elementami

wczesnorenesansowymi. Był to dwukondygnacyjny budynek na rzucie prostokąta z kwadratowym ryzalitem od południa w którym mieściła się kaplica zamkowa. Wewnątrz znajdowały się pomieszczenia na dwóch kondygnacjach, o drewnianych stropach. Górną kondygnację od strony murów nazwano Salą Rycerską.

Jak podaje opis z 1533 r. obok zamku znajdował się sad, trzy sadzawki i łąka. Była tu także gorzelnia i łaźnia miejska. W głównej części zamku mieściła się sala z czterema oszklonymi oknami, dwa stoły i ławy kamienne oraz kominek. Stąd prowadziło wejście do pokoi starosty, notariusza i innych.

Przy zamku znajdowały się dwie stajnie z których jedna mogła pomieścić do 30 koni, druga do 14. W kuchni obok domu znajdowały się pomieszczenia dla służby kuchennej. Istniał także spichlerz.

Za panowania Zygmunta III, odnowiony i przyozdobiony zamek służył na czas pobytu monarchy w Szydłowie jako mieszkanie królewskie. W 1723 r. zamek odbudował po poprzednich zniszczeniach Józef Załuski, o czym dowiadujemy się z tablicy umieszczonej na budynku Bramy Zamkowej. Ostatecznemu zniszczeniu zamek uległ podczas przemarszu wojsk napoleońskich.

W XIX w. zamek przebudowano na stajnię i wozownię w związku z czym usunięto dwa portale o gotyckim profilowaniu. Trzy takie same portale przetrwały do dziś.

W 1946 r. zrekonstruowano górne fragmenty i zabezpieczono budowlę nadając całości charakter trwałej miny.

Przez budynek Bramy Zamkowej prowadzi przejście na teren dziedzińca zamkowego. Na wschodniej ścianie Bramy Zamkowej podziwiać można barokowy kartusz kamienny z polskim orłem, trzema koronami szwedzkimi i symbolami S. Świadczy to m.in. o tym, że w miejscu pierwotnej bramy wjazdowej, wybudowanej w murze kurtynowym od strony miasta za panowania Zygmunta III, wzniesiono budynek przerobiony w początkach XIX wieku na siedzibę instytucji miejskich. Budynek piętrowy, murowany z kamienia, posiada w izbach na parterze sklepienia kolebkowe z lunetami. Istniejący dawniej w przyziemiu przejazd przywrócono w 1963 r.

Zespół obwarowań miejskich –z. XIV.

- a) Brama Krakowska
- b) Pozostałości Bramy Opatowskiej
- c) Mury obronne o długości 680 m.

Miasto Szydłów opasano niegdyś w całości murami obronnymi. Od strony północno-

zachodniej mury, zostały wzniesione na skraju wysokiej ściany wąwozu, opadającej do doliny rzeki Ciekącej. Od strony południowej i wschodniej wybudowano je na płaskim terenie i umocniono wałem ziemnym i fosą.

Baszty wysokie na ok. 15 m, zbudowano w celu obserwacji poszczególnych odcinków murów. Pozwalały one niszczyć maszyny oblężnicze wroga, gdy ten dotarł do podnóża fortyfikacji. Mury bronione były również za pomocą tzw. hurdycji czyli krytych ganków drewnianych, które wspierając się na belkach wpuszczonych w mur, miały w podłodze otwory dla ostrzału górnego, rzucania kamieni i nabijanych ćwiekami kłód. Były one wznoszone tylko w razie zagrożenia wojennego.

Z murów ostały się 4 odcinki od strony zachodniej, wschodniej o łącznej długości 680 m wraz z bramą wejściową (Krakowską) i basztą przerobioną na dzwonnice kościoła farnego. Pod koniec lat czterdziestych XX wieku odtworzono zębate blanki murów i chodniki dla straży.

Istniały onegdaj w Szydłowie trzy bramy strzegące dostępu do grodu, w którym zbiegały się trzy trakty. Do dziś przetrwała tylko jedna - Krakowska.

W północnej części miasta, nieopodal kościółka św. Ducha znajdowała się Brama Opatowska. Doprowadzona do ruiny, wystawiona została w połowie XIX wieku na licytację i bramę rozebrano. Podobny los spotkał Bramę Sandomierską, jednak nie wiadomo, kiedy to nastąpiło.

Brama Krakowska swój obecny wygląd zawdzięcza odbudowie w 1946 r. i stanowi jeden z najwartościowszych przykładów rozwinięcia średniowiecznego systemu obronnego. Główny zrąb bramy jest XIV -wieczny. górne kondygnacje przerobione w stylu renesansu w początku XVI w. posiadają attykę i dwie koliste wieżyczki. Między wnękami tej kondygnacji znajdują się dwa prostokątne okienka, zaś w półkolistych wnękach attyki - cztery strzelnice.

Kamienne schody umieszczone w zachodniej ścianie prowadziły na chodnik straży w murach obronnych. Wysunięta do przodu część bramy posiada sklepiony łuk, w którym umieszczona była żelazna brona służąca do zamykania bramy od wewnątrz. Z nią łączył się most zwodzony. Z zewnątrz brama posiadała zamknięcie w postaci dębowych wierzei.

Kwadratowe przedbramie - wysunięte na zewnątrz i połączone z bramą właściwą tzw. "szyją" dodatkowo broniło wejścia, chroniąc istniejący tu, podnoszony na łańcuchach zwodzony most.

Zespół kościoła Wszystkich Świętych z XIV w.

Położony nad skalnym urwiskiem poza murami miasta. Obwiedziony murem. W środku unikatowa w skali Europy polichromia figuralna z ok. 1370 r.

Synagoga z XVI w.

Murowana synagoga o charakterze obronnym (ściany 2 m grubości). Bryła budynku gotycka, otwory i sklepienia renesansowe. Drewniana przybudówka tzw. empora dla kobiet.

Zespół kościoła Św. Władysława

- a) Kościół murowany
- b) Dzwonnica
- c) Ogrodzenie murowane
- d) Ruina wikarówki
- e) Plebania

Jeden z 12 kościołów wybudowanych przez Kazimierza Wielkiego - gotycki, ceglany, kryty gontem. XVII w. przybudówka zachodnia. Dzwonnica przebudowana z baszty obronnej w 1724 r.

Zespół szpitala Św. Ducha

- a) Kościół murowany w ruinie
- b) Szpital
- c) Mieszkanie księdza

Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">- Walory zabytkowe i historyczne średniowiecznych budowli w samym Szydłowie oraz ciekawe krajobrazy i ukształtowanie terenu- Duży potencjał sadowniczy oraz możliwość dalszego rozwoju w tej dziedzinie- Duża liczba osób bezrobotnych - w tym posiadających wykształcenie wyższe i średnie- Zadowalający stan bezpieczeństwa publicznego oświaty i opieki zdrowotnej- Wystarczająca sieć dróg bitych- Zakład „EMIZET” spółka o znaczeniu strategicznym dla rynku pracy	<ul style="list-style-type: none">- Zły stan zabytków, brak infrastruktury turystycznej, hoteli, toalet- Brak atrakcyjnych terenów pod inwestycje gospodarcze- Duża odległość od większych ośrodków miejskich, brak w pobliżu większych rynków zbytu szczególnie na produkty rolne- Brak bazy przetwórstwa owoców i warzyw

Opis planowanego przedsięwzięcia

Przebudowa Budynku Bramnego przewiduje zmianę przeznaczenia obiektu z funkcji edukacyjnej / dotychczasowe pomieszczenia Szkoły Podstawowej/ na pomieszczenia dla studentów na czas praktyk wakacyjnych. Na parterze zostanie usytuowany sklep z pamiątkami, Centrum Informacji Turystycznej oraz w przejściu budynku, poplenerowa wystawa obrazów, natomiast na piętrze dwa pokoje sypialne wraz z zapleczem kuchenne – sanitarnym. W ramach przebudowy zostanie wykonana wymiana pokrycia dachowego wraz z obróbkami blacharskimi i systemem odprowadzania wody opadowej oraz wymiana stolarki okiennej i drzwiowej.

Budowa nawierzchni ulicy Szkolnej obejmuje wykonanie nawierzchni ulicy z brukowej kostki kamiennej na podbudowie tłuczni kamiennego.

Budynek bramy wraz z ulicą Szkolną są obiektami bezpośrednio przylegającymi do Zespołu Zamkowego w Szydłowie, najczęściej odwiedzanego przez turystów, stąd wynika

konieczność utrzymania ich w należyтым stanie. Położenie ulicy umożliwia „podziwianie” całego Zespołu Zamkowego wraz z obwarowaniami miejskimi.

Projektowane prace zapewnią właściwe wykorzystanie tych obiektów i zachowanie ich w należyтым stanie, gwarantując zabezpieczenie walorów historycznych i turystycznych miejsca ich położenia.

Koszt przedsięwzięcia

Szacunkowy koszt planowanego przedsięwzięcia, zgodnie z kosztorysem inwestorskim wynosi

- budynek bramny	- 112 870,00 zł,
- budowa nawierzchni ulicy Szkolnej	- 396 334,00 zł
- nadzory inwestorskie	- <u>11 000,00 zł</u>
razem	- 520 204,00 zł

Harmonogram przedsięwzięcia

Rozpoczęcie robót	lipiec 2005
Zakończenie robót	grudzień 2005

Grupa inicjatywna:

1. Stanisław Józefowski
2. Stanisław Wojterski
3. Marian Lesiak
4. Krystyna Żmuda
5. Jerzy Klamczyński
6. Zbigniew Lubelski
7. Mirosław Tomasik